TRAMUNTANA

STRATEĠIJA KULTURALI REĠJONALI

2022-2027

IL-KUNSILL MALTI GĦALL-ARTI

Fondi tal-UE
għal Malta
2014-2020

GVERN TA' MALTA
MINISTERU GĦALL-WIRT NAZZJONALI,
L-ARTI U L-GVERN LOKALI

GVERN TA' MALTA
MINISTERU GĦALL-EKONOMIJA,
IL-FONDI EWROPEJ U L-ARTIJIET

GVERN TA' MALTA
SEGRETARJAT PARLAMENTARI
GĦALL-GVERN LOKALI

GVERN TA' MALTA
SEGRETARJAT PARLAMENTARI
GĦALL-FONDI EWROPEJ

Assoċjazzjoni
Kunsilli Lokali
Local Councils' Association Malta

Programm Operattiv II – Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej 2014-2020
"Ninvestu fir-riżorsi umani sabiex noħolqu aktar opportunitajiet
filwaqt li mippromwuvu t-tisħiħ tas-soċjetá"
Proġett parzjalment iffinanzjat mill-Fond Soċjali Ewropew
Rata ta' ko-finanzjament: 80% Fondi mill-Unjoni Ewropea; 20% Fondi-Nazzjonali

Werrej

Ħarsa Ġenerali 10

1. Introduzzjoni 14

2. Ir-Razzjonal Strateġiku għall-Kultura 16
   2.1. Il-funzjonijiet legali u l-eżiti strateġiċi 18

3. It-Temi Trasversali Ewlenin għall-Kultura madwar il-Gżejjer Maltin 20
   3.1. Il-prijoritajiet komuni għall-kultura madwar is-sitt reġjuni 22

4. Il-Profil Kulturali tar-Reġjun Tramuntana 23
   4.1. Il-Profil 23
   4.2. L-analiżi SWOT għar-Reġjun Tramuntana 25

5. L-Azzjonijiet ta' Prijorità għal Żvilupp immexxi mill-Kultura fir-Reġjun Tramuntana 27

6. Konklużjoni 29

7. Appendiċi 30

Kelmtejn Qabel

L-Onorevoli Owen Bonnici
Ministru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u l-Gvern Lokali

Il-proġett *Provvista ta' Żvilupp ta' Strateġija Kulturali u Implimentazzjoni għall-Kunsilli Lokali u Reġjonali* mmexxi mill-Kunsill Malti għall-Arti f'kollaborazzjoni mad-Diviżjoni tal-Gvern Lokali u l-Assoċjazzjoni tal-Kunsilli Lokali huwa kisba importanti għall-iżvilupp kulturali f'Malta. Inħossni kburi ninnota li dan il-proġett twettaq b'suċċess bħala parti mill-proġett Create 2020 b'investiment ta' miljun ewro mill-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej 2014 – 2020 fil-ħiliet kulturali u kreattivi fis-settur pubbliku Malti.

L-Istrateġiji Kulturali Reġjonali huma pass ieħor fl-impenn tal-gvern biex jiddiċentralizza l-attività kulturali u jagħti s-setgħa lil aktar komunitajiet lokali biex imexxu l-iżvilupp kulturali. Barra minn hekk, l-istrateġiji jibnu fuq il-kollaborazzjoni mill-aqwa bejn istituzzjonijiet fi ħdan il-Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u l-Gvern Lokali, b'kontribuzzjonijiet validi minn esperti kulturali u mijiet ta' partijiet ikkonċernati li ħadu sehem fil-proċess.

Il-kultura hija mandat legali vinkolanti kemm għall-Kunsilli Lokali kif ukoll għall-Kunsilli Reġjonali, u permezz tar-riforma riċenti tal-2019, dan ġie msaħħaħ aktar. Dan kollu ġie mfassal id f'id mal-Kunsilli Lokali u Reġjonali, kemm il-proċess li wassal għat-twaqqif tal-Istrateġiji Kulturali Reġjonali, kif ukoll l-għodod li ngħataw għat-twettiq tagħhom, li huma eżempji tanġibbli ta' governanza parteċipatorja. Riżultat ta' dan, issa r-Reġjuni jistgħu jidentifikaw prijoritajiet kulturali li huma bbażati fuq l-evidenza u adattati għall-identitajiet kulturali uniċi fuq livell lokali, reġjonali u nazzjonali.

L-Istrateġiji Kulturali Reġjonali se jiffaċilitaw u jtejbu l-ġestjoni tar-riżorsi tal-infrastruttura kulturali lokali u għalhekk se jżidu l-opportunitajiet għall-kultura u l-kreattività, u jagħmluhom ukoll aktar aċċessibbli.

Jiena kunfidenti li t-taħriġ li ngħata lill-Kunsilli Lokali u Reġjonali kollha se jappoġġja l-istrutturi amministrattivi tal-Gvern Lokali biex iwettqu l-Istrateġiji Kulturali Reġjonali. Il-gvern jibqa' impenjat li jappoġġja lill-Kunsilli Reġjonali u l-kollaboraturi tagħhom biex iwettqu dawn l-istrateġiji għax jemmen bis-sħiħ li l-kultura hija komponent essenzjali tal-benesseri tal-komunitajiet tagħna.

Ninkoraġġixxi lill-Kunsilli Reġjonali biex jikkollaboraw bis-sħiħ mal-Kunsill Malti għall-Arti u jsarrfu dawn l-istrateġiji f'azzjonijiet tanġibbli, effettivi u sostenibbli li jħallu impatt pożittiv fuq il-Kunsilli Lokali, l-NGOs, il-prattikanti kreattivi u l-partijiet ikkonċernati oħra li huma involuti fis-setturi kulturali u kreattivi. Il-ġid tal-wirt kulturali, id-diversità tal-komunitajiet tagħna u t-talent eċċezzjonali tal-poplu tagħna huma assi għas-sostenibbiltà tar-reġjuni tagħna. Flimkien, nistgħu nassiguraw li l-iżvilupp tat-talent u tal-udjenza, u l-innovazzjoni tal-patrimonju, stabbiliti bħala t-tliet temi trasversali ta' dawn l-istrateġiji, se jwasslu għal aktar żvilupp kulturali kollaborattiv u mmexxi mill-komunità f'Malta u Għawdex.

L-Onorevoli Alison Zerafa Civelli
Segretarju Parlamentari għall-Gvern Lokali

Minkejja d-daqs diminuttiv tagħna, Malta għandha ħafna x'toffri, kemm lir-residenti kif ukoll lill-viżitaturi tagħha. L-irħula u l-villaġġi tagħna huma verament uniċi għax huma rikki fil-kultura u l-patrimonju waqt li mdawra bil-Baħar Mediterran. Huwa għalhekk li l-Kunsilli Reġjonali u Lokali tagħna huma verament konxji mill-importanza li rridu npoġġu fuq il-protezzjoni u t-trawwim tal-kultura, il-patrimonju u t-tradizzjonijiet lokali tagħna. Huma dawn flimkien li joħolqu r-ruħ tal-bliet u l-irħula tagħna, tal-ambjent tagħna, u tal-arċipelagu sħiħ tagħna.

Waqt li nżidu fil-valur tal-lokalitajiet Maltin, irridu nieħdu li nistgħu mill-għarfien espert tagħna waqt li nelevawh biex ninkoraġġixxu lill-Kunsilli Lokali tagħna jużaw it-talenti u l-għarfien tagħhom biex tissaħħaħ l-istorja lokali, it-tradizzjonijiet u l-użanzi tagħna. B'dan il-mod, nistgħu nippreservaw x'jagħmilna Maltin u ngħadduh lill-ġenerazzjonijiet futuri għal snin sħaħ.

Il-Kunsilli Lokali tagħna huma sors kbir ta' għarfien reġjonali, u huwa għalhekk li huma parti integrali tal-Istrateġija Kulturali Nazzjonali. Huwa biss bil-parteċipazzjoni tagħhom li nistgħu nadattaw għar-realtajiet ta' kuljum tas-sitt reġjuni ta' Malta biex nintegraw il-komunitajiet, il-knisja, il-kumitati, l-organizzazzjonijiet, l-artisti, il-kreattivi, il-klabbs lokali u r-residenti biex flimkien jippromwovu u jistimulaw il-kultura, it-tradizzjonijiet u l-istorja li naqsmu flimkien.

Għalhekk, huwa ta' pjaċir kbir għalija li nħabbar li l-Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u l-Gvern Lokali qed jinvesti f'Managers Reġjonali fi ħdan il-Kunsilli Reġjonali tagħna bħala riżorsa umana vitali. Barra minn hekk, dawn qed jikkollaboraw mill-qrib mal-Koordinatur Kulturali Reġjonali tal-Kunsill Malti għall-Arti.

Inħossni ħerqana u eċitata bil-ħsieb li nara attivitajiet kulturali lokali u inizjattivi ta' kwalità għolja, iffaċilitati mill-Kunsilli Lokali tagħna. Fuq kollox, ninkoraġġixxi lir-residenti u l-komunitajiet tagħna biex jipparteċipaw u jieħdu l-opportunità biex jitgħallmu minn dawn l-esperjenzi u jħaddnu t-talent lokali u l-istorja u l-patrimonju tagħna li jagħmluna verament Maltin.

Albert Marshall,
Ċermen Eżekuttiv, Kunsill Malti għall-Arti

Għall-Kunsill Malti għall-Arti (KMA), dan il-proċess ta' tmexxija ta' proġett lejn l-iżvilupp tal-Istrateġiji Kulturali Reġjonali kien wieħed intwittiv, u dan filwaqt li kien hemm kollaborazzjoni u għalhekk skambju ta' għarfien mar-rappreżentanti tal-gvern reġjonali u lokali, diversi organizzazzjonijiet, prattikanti kreattivi u partijiet ikkonċernati oħra.

Dan jirrifletti approċċ parteċipatorju għat-twettiq ta' politika kif ukoll enfasi strateġika fuq il-komunitajiet diversi li jsawru l-ekoloġija kulturali u kreattiva ta' Malta. Il-viżjoni u l-istrateġija tal-KMA se jibqgħu iffukati bis-sħiħ fuq it-twettiq tal-Istrateġiji Kulturali Reġjonali, waqt li jsostnu l-importanza tagħhom permezz tal-integrazzjoni ta' għanijiet strateġiċi relatati speċifikament skont l-Istrateġija 2025 tal-KMA li tnediet reċentament. Il-proċess konsultattiv, li informa kemm lill-istrateġija msemmija kif ukoll lill-Istrateġiji Kulturali Reġjonali, kien strumentali fil-mod li l-Kunsill fittex jillokalizza l-prijoritajiet stabbiliti fil-Politika Kulturali Nazzjonali. Din il-politika hija bbażata fuq il-prinċipji tal-Konvenzjoni dwar il-Protezzjoni u l-Promozzjoni tad-Diversità tal-Espressjonijiet Kulturali tal-UNESCO tal-2005.

Il-kultura għandha rwol ċentrali fil-bini ta' komunitajiet aktar b'saħħithom, sani u koeżivi, waqt li tibqa' integrali għas-soċjetajiet urbani u rurali u katalista għall-iżvilupp sostenibbli. Dan rifless f'numru ta' Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli bħall-Għan 11, li jirreferi direttament għall-ħolqien ta' spazji pubbliċi inklussivi u l-protezzjoni tal-wirt u l-prattiki kulturali. Huwa fi ħdan dan il-kuntest li l-KMA stinka lejn it-tfassil ta' dawn l-Istrateġiji Kulturali Reġjonali u ħa l-approċċ strateġiku ġenerali li jappoġġja lis-setturi kulturali u kreattivi fuq livell lokali u reġjonali.

L-iskambju komunitarju u kulturali huwa wieħed mill-pilastri ewlenin li l-KMA kien qed jappoġġja u jiffaċilita permezz ta' diversi inizjattivi strateġiċi u ta' finanzjament. Ix-xogħol huwa kontinwament għaddej biex joħloq possibbiltajiet għal spazji kulturali lokali biex iservu bħala postijiet ta' skambju kulturali. Permezz tat-tnedija ta' dawn l-istrateġiji qed jiġi rikonoxxut il-bżonn li jsir aktar biex titrawwem il-bażi ta' assi kulturali distinti u diversi ta' kull reġjun f'Malta.

Fis-snin li ġejjin, l-KMA għandu l-intenzjoni li jiżviluppa u jinvesti aktar f'dawn l-oqsma strateġiċi, flimkien ma' oħrajn bħall-intraprenditorija, ir-riċerka, l-internazzjonalizzazzjoni, l-edukazzjoni u l-iżvilupp kulturali. It-trikkib ma' setturi oħra bħal dawk tas-saħħa, l-ambjent u l-aspetti soċjali se jingħata aktar prominenza fi tweġiba għal urġenzi internazzjonali. Wieħed għandu jirrikonoxxi li fehim sottili tal-assi kulturali lokali huwa kruċjali biex l-KMA jirnexxilu jilħaq u jesplora territorju ġdid. Fid-dawl ta' dan, wieħed jitħeġġeġ li jara dawn l-istrateġiji jissarrfu f'azzjoni flimkien mar-realizzazzjoni tal-għan strateġiku tal-KMA li jappoġġja l-benesseri kulturali tar-reġjuni Maltin fis-snin li ġejjin.

Natalino Attard,
Direttur Ġenerali għall-Gvern Lokali

Wara l-aħħar proċess tar-Riforma tal-Gvern Lokali, u l-emendi tal-leġiżlazzjoni tal-Gvern Lokali, il-Kunsilli Reġjonali ssaħħitilhom il-bażi legali tagħhom u ngħataw aktar responsabbiltajiet importanti, fosthom l-inklużjoni ta' sett ta' funzjonijiet definiti fl-Att dwar il-Gvern Lokali. Il-kultura hija stabbilita f'dan il-mandat legali ġdid li jagħti s-setgħa lill-Kunsilli Reġjonali biex ikunu strumentali fl-iżvilupp kulturali reġjonali.

L-Istrateġiji Kulturali Reġjonali huma maħsuba li jħallu impatt pożittiv fuq l-inizjattivi kulturali mmexxija mill-komunità u l-programmi li jindirizzaw għanijiet amibizzjużi biex jippermettu liċ-ċittadini kollha li jgħixu Malta u Għawdex jipparteċipaw b'mod attiv fil-kultura. Waqt li nissalvagwardjaw u nippromwovu l-patrimonju kulturali rikk tagħna, għandna nassiguraw ukoll li l-espressjoni kreattiva hija ffaċilitata u ċċelebrata madwar il-komunitajiet diversi.

Dawn l-istrateġiji se jservu bħala qafas għall-Kunsilli Reġjonali biex jikkollaboraw mal-Kunsill Malti għall-Arti u jimplimentaw pjan ambizzjuż li jsaħħaħ programmi eżistenti u joħloq inizjattivi ġodda. L-istrateġiji jfittxu wkoll li jtejbu l-koordinazzjoni bejn Kunsilli Lokali differenti għal inizjattivi kulturali u jiffaċilitaw il-ħolqien ta' opportunitajiet għal kollaborazzjonijiet ġodda ma' artisti, NGOs, istituzzjonijiet kulturali u partijiet ikkonċernati oħra.

Nifraħ lill-Kunsilli Reġjonali għall-impenn tagħhom biex jiżviluppaw dawn l-istrateġiji kulturali u nirringrazzja lill-Kunsill Malti għall-Arti talli beda dan il-proċess magħna. Aħna nibqgħu impenjati li nappoġġjaw it-twettiq tal-Istrateġiji Kulturali Reġjonali permezz ta' mezzi varji, imma wkoll permezz tal-Iskema għal Attivitajiet Kulturali eżistenti u riżorsi oħra li se jiġu allokati mill-gvern fis-snin li ġejjin.

Mary Ann Cauchi,
Direttur Fondi u Strateġija, Kunsill Malti għall-Arti

L-iżvilupp kulturali reġjonali u lokali huwa prijorità ewlenija tal-Kunsill Malti għall-Arti biex jinċentivizza u jtejjeb aktar il-valorizzazzjoni ta' forom distinti ta' espressjoni kulturali u kreattiva.

Is-sitt Strateġiji Kulturali Reġjonali jiġbru trikkib sostanzjali u objettivi strateġiċi distinti u jipprovdu qafas rikonoxxut għall-kollaboraturi, fosthom l-KMA, biex isostni u jiffaċilita dawn ir-relazzjonijiet. Dawn jippermettu wkoll biex jipprijoritizzaw u jistimulaw aktar il-vitalità kulturali u kreattiva tar-reġjuni u l-lokalitajiet ta' Malta, li jinkludu fost oħrajn il-komunitajiet, il-prattiki, ir-riżorsi u l-infrastruttura tagħhom.

Matul is-snin li ġejjin, l-KMA huwa impenjat biex jappoġġja u jinvolvi ruħu mal-Kunsilli Reġjonali permezz ta' kollaborazzjonijiet mal-Kunsilli Lokali, l-organizzazzjonijiet, il-prattikanti kreattivi u partijiet ikkonċernati oħra, biex l-inizjattivi jitmexxew mill-komunitajiet. Permezz ta' direzzjoni, faċiltar u appoġġ strateġiku, l-impenn tal-KMA huwa rifless f'aktar effiċjenza, aktar riżorsi u l-aħjar użu possibbli tagħhom, u l-mobilizzazzjoni tal-proċessi biex jiġu vvalorizzati aktar l-importanza tal-arti u l-kultura fil-ħajja ta' kuljum ta' kulħadd. Il-kollaboraturi involuti f'dan il-proċess huma impenjati jrawmu, jipproteġu u jippromwovu d-diversità tal-espressjoni kulturali, iżidu l-aċċessibbiltà u jinċentivizzaw il-parteċipazzjoni attiva.

Diġà sar xogħol sinifikanti biex jitqiegħdu l-pedamenti fl-aħħar stadji qabel it-tnedija u sussegwentement it-twettiq tagħhom. Fost oħrajn, dawn jinkludu it-twaqqif ta' rwoli definiti b'mod wiesa' u strutturi biex jiffaċilitaw il-fehim tas-sisien meħtieġa biex isostnu approċċ parteċipattiv. Wara l-ħidma bla waqfien fil-ħolqien ta' dawn l-istrateġiji, proċess kontinwu ta' familjarizzazzjoni intensiva ppermetta lill-KMA jasal għal diversi objettivi strateġiċi ġeneriċi. Dawn huwa primarjament relatati mat-tiswir tal-għarfien, ir-riċerka, it-titjib tal-infrastruttura kulturali, l-iffaċilitar tal-ipprogrammar u l-governanza kulturali lokali u reġjonali, u l-iżvilupp ta' strutturi ta' evalwazzjoni u monitoraġġ kontinwu. Inizjattivi relatati ma' ħolqien ta' spazji, innovazzjoni soċjali, il-kwalità tal-ambjent u d-disinn urban kreattiv se jkunu ta' prijorità u inċentivizzati. Bl-istess mod, wieħed jista' jiġbed l-attenzjoni biex jeleva l-assi tal-komunità u l-infrastruttura kulturali; jivviżwalizza possibbiltajiet ġodda għal spazji; jgħaqqad komunitajiet; u joħloq u jsaħħaħ opportunitajiet għal sħubijiet.

It-twettiq ta' dawn l-istrateġiji huwa dipendenti għalkollox mir-rieda u l-motivazzjoni tal-partijiet ikkonċernati kollha li jaħdmu id f'id, jifhmu prijoritajiet u objettivi differenti, jikkollaboraw u jiġu appoġġjati. Il-ħolqien ta' sitt strateġiji uniċi huwa pass importanti fir-realizzazzjoni li kull reġjun huwa distint u differenti u li l-proċessi inizjali ta' familjarizzazzjoni huma kruċjali biex jiġu mifhuma l-uniċità tal-komunitajiet, u l-isfidi u r-riżorsi tagħhom. It-triq li qed tinfetaħ quddiemna daqskemm hija eċitanti hija ta' sfida, imma l-KMA se jistinka biex ikompli jisma', jifhem u jikkollabora biex isaħħaħ il-pożizzjoni tal-arti u l-kultura fi ħdan il-komunitajiet u l-postijiet.

Clifford Galea,
President, Kunsill Reġjonali Tramuntana

Isma', Oħloq, Imraħ – dawn huma l-prinċipji li jsejsu l-viżjoni strateġika għas-snin li ġejjin tal-Kunsill Malti għall-Arti. Madankollu, bħala Reġjun Tramuntana, ilna żmien mhux ħażin li ħadna dan l-approċċ.

L-irħula tagħna huma kburin bl-identità lokali qawwija tagħhom, li għandha għeruqha fl-istorja ta' Malta. Waqt li ħerqana għall-futur, bħala Reġjun Tramuntana impenjati biex naħdmu aktar qatigħ biex niddefinixxu, infasslu u nifhmu l-identità tagħna, nikkomunikawha u nrawmu s-sens ta' appartenenza tagħna.

Biex nilħqu dan, irridu nsegwu strateġija robusta li tħejjina biex niksbu suċċess fit-twettiq ta' bidla reali, li tispira lir-residenti tagħna u tinvolvihom f'esperjenzi kulturali. Għalhekk, il-kokreazzjoni tal-Istrateġija Kulturali Reġjonali mhix tragward faċli. Is-suċċess tagħna f'dan jiddependi minna li nifhmu x'jiddefinixxi r-reġjun tagħna, x'inhuma l-valuri u l-għanijiet marbuta miegħu, kif ukoll x'inhuma ħsibijietna, l-imġibiet u l-istandards tagħna.

Il-kultura hija parti kruċjali tal-identità tagħna. Mingħajr il-kultura, ma jkollniex ruħ, u huwa għalhekk li diġà ħadna miżuri biex insaħħu l-opportunitajiet artistiċi u kulturali tagħna. Fit-tramuntana, iż-żewġ pilastri ewlenin fl-irħula tagħna huma l-każini tal-banda u l-organizzazzjonijiet tal-kmamar tan-nar, bit-tnejn li huma elementi vitali fit-twessigħ ta' kemm titwassal il-kultura fost il-komunitajiet.

Magħqudin taħt il-bandiera tagħna, li hija l-aktar simbolu rikonoxxut fir-reġjun, qed naraw entużjażmu mqajjem mill-ġdid u eċitament madwar il-komunitajiet lokali tagħna għall-identità u l-opportunitajiet ġodda li qed jinħolqu. Flimkien, se niffjorixxu bħala r-Reġjun Tramuntana, u se nkomplu nsaħħu l-passjoni tagħna fl-impenn tagħna għat-twettiq tal-Istrateġija Kulturali tagħna .

Ħarsa Ġenerali

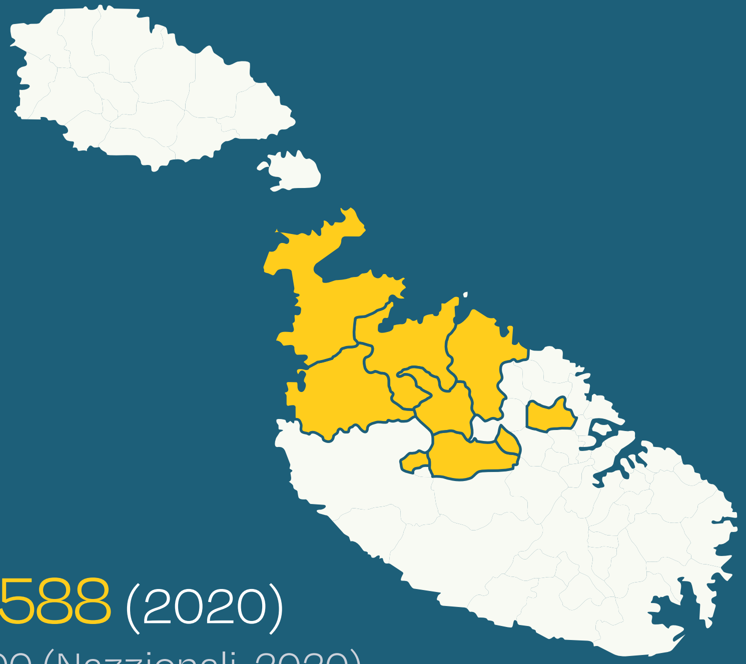

Daqs tar-Reġjun

82.07km² (26%)
320km² (Nazzjonali)

Popolazzjoni

87,370 (2008) — 118,588 (2020)
410,926 (Nazzjonali, 2008) 516,100 (Nazzjonali, 2020)

Rata ta' Tkabbir Annwali Komposta tal-Popolazzjoni (CAGR)

2.60%

Lokalitajiet b'Bidliet Sinifikanti

San Pawl il-Baħar 6.5% Il-Mellieħa 3%

Riżorsi Kulturali

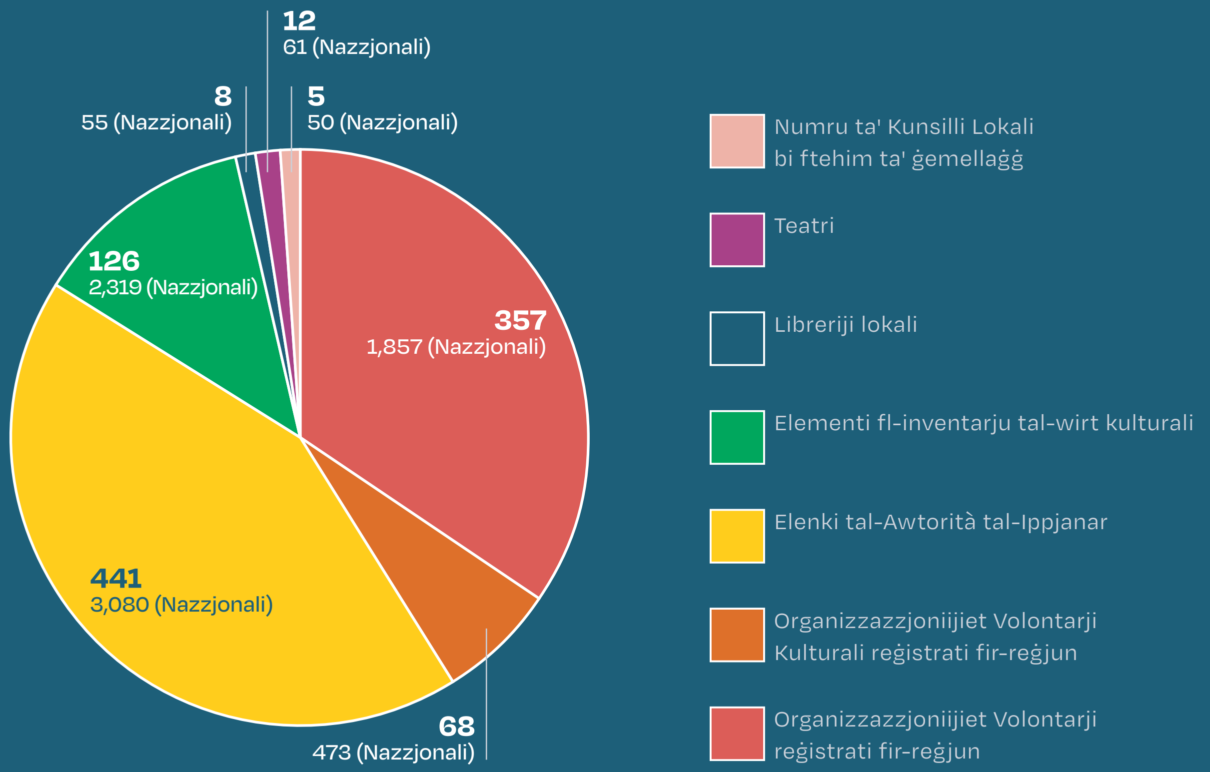

Libreriji Reġjonali

Libreriji Reġjonali: 1 | Post: Il-Mosta

Self ta' Kotba: 132,002
1,031,868 (Nazzjonali, 2019)

Parteċipazzjoni Kulturali

% tal-popolazzjoni fir-reġjun li tattendi

% tal-popolazzjoni fir-reġjun involuta b'mod attiv fil-festeġġamenti tal-Kunsilli Lokali

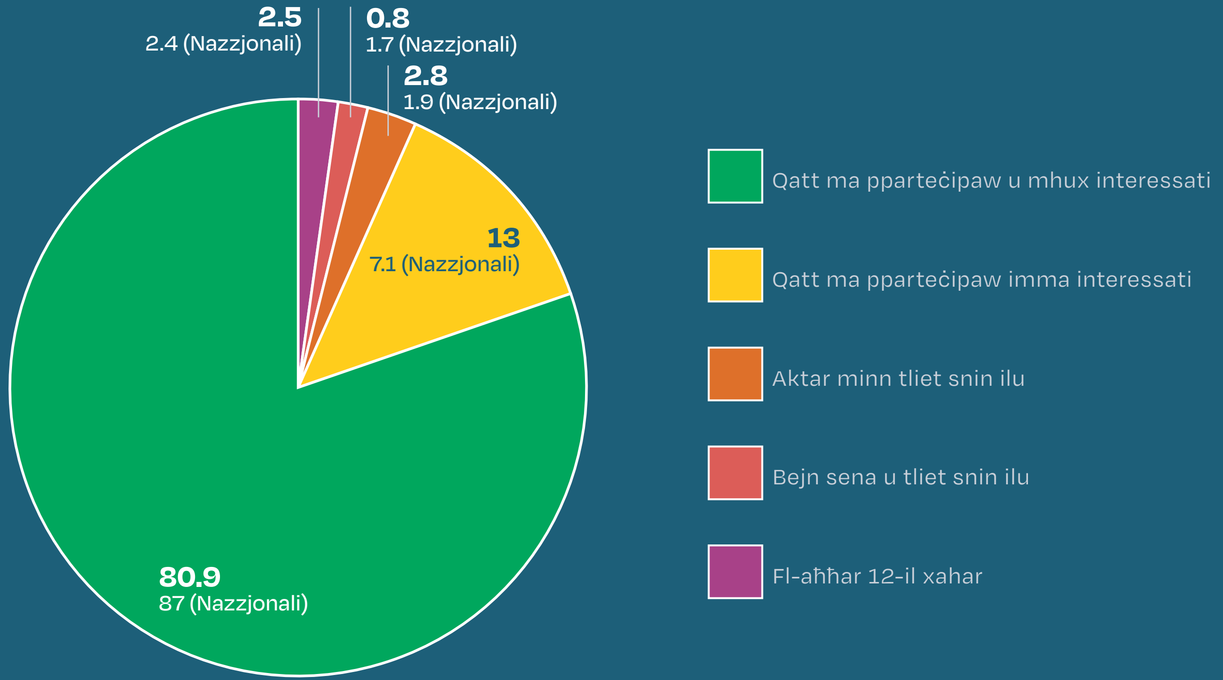

Attivitajiet tal-Kunsilli Lokali fir-reġjun (2018)

30
Korsijiet offruti
127 (Nazzjonali)

12
Proġetti ta' restawr
37 (Nazzjonali)

67%
Kollaborazzjonijiet mal-NGOs lokali
54.10% (Nazzjonali)

29
Avvenimenti kulturali
177 (Nazzjonali)

21
Avveniment annwali
142 (Nazzjonali)

0
Li jsiru aktar minn darba
7 (Nazzjonali)

8
Ta' darba
28 (Nazzjonali)

€139,865
Nefqa totali fuq avvenimenti kulturali minn baġit tal-Kunsilli Lokali
€1,072,078 (Nazzjonali)

€33,194
Dħul totali minn għotjiet u sponsorships €440,408 (Nazzjonali)

1. Introduzzjoni

L-istrateġija kulturali għar-Reġjun Tramuntana tiġbor it-temi kulturali u l-prijoritajiet l-aktar importanti għar-reġjun mill-2022 'il quddiem. Din l-istrateġija kulturali, l-ewwel waħda għar-reġjun, kienet żviluppata mill-Kunsill Reġjonali, il-Kunsilli Lokali, l-organizzazzjonijiet kulturali nongovernattivi, l-Organizzazzjonijiet Kulturali Pubbliċi, il-prattikanti kulturali u r-residenti tal-lokalitajiet. Ir-Reġjun Tramuntana jinkludi dawn il-lokalitajiet: il-Mellieħa, l-Imġarr, il-Mosta, in-Naxxar, San Pawl il-Baħar, Ħ'Attard, Ħal Balzan, San Ġwann u l-Imtarfa.

Il-proġett *Provvista ta' Żvilupp u Implimentazzjoni ta' Strateġija Kulturali għall-Kunsilli Lokali u Reġjonali* huwa mmexxi mill-Kunsill Malti għall-Arti f'kollaborazzjoni mad-Diviżjoni tal-Gvern Lokali u l-Assoċjazzjoni Kunsilli Lokali Malta. Dan jifforma parti mill-proġett ESF.04.079 bl-isem Create 2020: Ninvestu fil-ħiliet ta' kapaċità kulturali u kreattivi fis-settur pubbliku ta' Malta finanzjat mill-Fond Soċjali Ewropew Programm Operazzjonali II – Il-fondi strutturali u ta' investiment Ewropej 2014 – 2020 *Ninvestu fir-riżorsi umani sabiex noħolqu aktar opportunitajiet filwaqt li nippromwovu t-tisħiħ tas-soċjetà*. Ir-rata ta' konfinanzjament ta' dan il-proġett hija 80% fondi tal-UE u 20% fondi nazzjonali.

Din l-istrateġija:

- Tesplora u tkejjel il-bażi tal-assi għall-kultura fir-Reġjun Tramuntana.
- Tipprovdi sommarju tal-assi kulturali ewlenin tar-reġjun, tal-irwol distintiv li għandha l-kultura, tanalizza n-nuqqasijiet, u tirrakkomanda bini u tisħiħ ta' kapaċitajiet biex il-kultura tieħu rwol ewlieni fl-iżvilupp tar-reġjun.
- Tressaq każ strateġiku għall-kultura – bħala ingredjent vitali għas-soċjetà ċivili, għal tkabbir inklussiv, u approċċi sostenibbli għall-komunità u l-lokalità.
- Tipprovdi opportunitajiet għall-kollaborazzjoni u punt ta' riferiment mar-reġjuni madwar l-Ewropa – biex ir-reġjun jista' jkun kemm pijunier kif ukoll imsieħeb ta' żvilupp immexxi mill-kultura bl-aħjar prattika.

Ir-riċerka li hija l-pedament ta' din l-istrateġija involviet konsultazzjoni kwalitattiva estensiva biex tfassal u tifhem l-assi kulturali tar-reġjun. Dan inkluda analiżi dokumentattiva tal-assi kulturali, stħarriġ, u perjodu ta' diskussjoni kritika u konsultazzjoni li pprovdew sett ta' perspettivi friski fuq l-irwol li tista' tieħu l-kultura fit-tiswir tar-reġjuni tal-Gżejjer Maltin. L-istrateġija tirrikonoxxi l-kontribuzzjoni ta' valur li l-kultura diġà tagħti lir-reġjuni differenti, imma tenfasizza l-potenzjal f'impenn u żvilupp usa' li jistgħu jipprovdu futur aħjar għal kulħadd.

L-għan ġenerali ta' din l-istrateġija huwa li jagħmel is-sitt reġjuni tal-Gżejjer Maltin aktar dinamiċi, aktar miftuħa, aktar distinti, postijiet aktar pjaċevoli biex tkun fihom, juża l-poter tal-kultura biex jibni komunitajiet aktar b'saħħithom, aktar sani u aktar koeżivi, li jiddiversifika u jsaħħaħ l-ekonomija, jagħti ħajja mill-ġdid lill-patrimonju Malti u jgħin jindirizza l-isfidi soċjali u ekonomiċi li l-Gżejjer Maltin jiffaċċaw. Għall-għanijiet ta' din l-istrateġija, il-kultura hija definita fl-aktar sens usa' b'mod li tħaddan l-identitajiet u l-komunitajiet tagħna, il-wirt kulturali tagħna, il-mużewijiet, is-swali lokali tal-mużika, it-teatri, il-libreriji, il-festivals, il-festi, l-avvenimenti u l-prattikanti kulturali – l-artisti, il-makers, il-performers, il-mużiċisti, il-kittieba u dawk kollha fil-firxa wiesgħa ta' talenti kreattivi.

Żeffiena Folkloristiċi. L-Imġarr. Ritratt ta' George Abdilla

Biex tgħin tieħu kemm tista' mill-valur u l-influwenza tal-kultura madwar Malta u Għawdex u biex tiżgura li l-poter tal-kultura huwa utilizzat biex jindirizza l-isfidi soċjali u ekonomiċi reġjonali, din l-istrateġija għandha l-għan li:

- Trawwem għarfien aħjar tal-irwol u l-valur tal-kultura, li tibni fuq punti eżistenti b'saħħithom u tippromwovi wħud emerġenti.
- Tippromwovi investiment kulturali ekwu biex kulħadd jibbenefika minnu u jaċċessa l-kultura, irrispettivament mill-età, il-ġeneru, l-etniċità u elementi oħra ta' diversità.
- Tixpruna tiġdid tal-assi tal-wirt kulturali – kemm dawk mibnija kif ukoll dawk "intanġibbli" – li jinkludu l-knejjes, il-każini tal-baned, il-festi u l-festivals.
- Tinvesti f'komunitajiet aktar impenjati, aktar attivi, aktar b'saħħithom, u aktar kuntenti fejn il-parteċipazzjoni attiva tal-kbar u ż-żgħar f'attivitajiet kulturali diversi tkun in-norma.
- Tippromwovi u tappoġġja kultura ta' għajxien b'saħħtu u l-benesseri fi ħdan il-komunitajiet tagħna.
- Tiffaċilita t-tkabbir professjonali u s-sostenibbiltà tal-artisti, in-negozji kreattivi u l-organizzazzjonijiet li jikbru b'mod li jilħqu udjenzi u swieq ġodda u akbar, u li taċċessa talent aktar divers u rappreżentattiv tar-reġjun.
- Taċċessa talent aktar divers u rappreżentattiv tar-reġjun.
- Issaħħaħ l-ekonomija kulturali biex iżżid il-valur fuq l-ekonomija ġenerali billi tikkontribwixxi lejn l-industriji kreattivi, it-turiżmu, is-settur diġitali u x-xjenza.
- Ittejjeb l-identità u l-esperjenza reġjonali, tagħmilhom aktar dinamiċi, distinti u postijiet pjaċevoli biex tkun fihom.

2. Ir-Razzjonal Strateġiku għall-Kultura

Il-UNESCO (2005)[1] targumenta li t-tqegħid tal-kultura fil-qalba tal-istrateġiji tagħna huwa kemm l-azzjoni li tippermetti żvilupp sostenibbli kif ukoll mezz b'saħħtu li jixpruna l-kisba tagħha.

Il-UNESCO tafferma li:

- Il-kultura, li tinkludi b'mod sħiħ il-patrimonju (tanġibbli u intanġibbli) u l-industriji kreattivi, għandha rwol kritiku fis-soċjetajiet urbani u rurali u hija integrali għall-identità tagħhom waqt li ssejjes id-dinamiżmu tagħhom.
- L-industriji kulturali u kreattivi jistgħu jkunu katalisti vitali għall-iżvilupp u t-tiġdid għax jipprovdu aċċess għax-xogħol, jintroduċu enerġija kontemporanja, itejbu l-identità ta' soċjetà u jgħinu joħolqu postijiet aktar attraenti fejn tgħix, taħdem, tinvesti u żżur.
- Politika urbana u kulturali msejsa fuq il-patrimonju tikkontribwixxi wkoll għall-mitigazzjoni u l-adattament fil-bidla fil-klima, minħabba li l-konservazzjoni tal-istruttura eżistenti (mibnija fuq tekniċi tradizzjonali, materja u ħiliet lokali) tirrispetta aktar l-ambjent mit-tkissir u l-bini mill-ġdid tagħha.

Bl-istess mod, il-Kummissjoni Ewropea[2] tistabbilixxi l-irwol essenzjali li l-kultura għandha fl-iżvilupp lokali, partikolarment fit-tnaqqis ta' distakk fl-opportunitajiet bejn partijiet differenti tal-Ewropa. L-Unjoni Ewropea hija:

fundamentalment proġett politiku u kulturali msejjes fuq valuri umanisti b'saħħithom. Il-fatt hu li n-nisġa tal-istorja Ewropea, id-diversità rikka tal-kultura Ewropea u r-riservi ta' kreattività Ewropea huma wħud mill-aktar karti importanti li nżommu f'idejna meta niġu għall-bini ta' futur Ewropew sinjur. Huwa b'ideat ġodda, kunċetti ġodda u proġetti ġodda li nistgħu nqumu għall-okkażjoni biex nagħmlu l-futur tagħna realtà. U huwa għalhekk li l-Kummissjoni Ewropea tiddefendi Ewropa li tinvesti fil-kultura, fl-edukazzjoni, fir-riċerka u fl-innovazzjoni. Dawn huma investimenti fit-tkabbir, impjiegi u koeżjoni soċjali tal-ġejjieni.

A New Narrative for Europe (KESE, 2013)

Kull reġjun tal-Gżejjer Maltin għandu bażi ta' assi kulturali distintiva u diversa. Ir-reġjuni kollha għandhom xenarju b'saħħtu ta' wirt kulturali, ħafna drabi konċettwalizzat f'termini ta' binjiet storiċi, festi, każini tal-baned u approċċi tradizzjonali għall-mużika, is-snajja', l-agrikoltura u l-kċina. Dawn il-kulturi huma ħafna drabi marbuta ma' postijiet speċifiċi – villaġġi, irħula, saħansitra ma' nħawi. Permezz tal-bażi tat-talenti tal-poplu, l-enerġija tal-komunitajiet u permezz ta' perspettivi friski li popolazzjoni dejjem aktar diversa ġġib magħha, kull reġjun għandu xenarju kulturali affaxxinanti u f'xi każijiet kontemporanjament dinamiku. Issa l-opportunità hija li nirrikonoxxu u niċċelebraw dawn l-assi kulturali, li nkunu onesti u miftuħa fuq id-distakki u l-isfidi li għandna, u li niżviluppaw proċess strateġiku li fih il-kultura jista' jkollha rwol ewlieni fil-futur soċjali, ekonomiku, u ambjentali tar-reġjuni tal-Gżejjer Maltin.

1 Convention for the Protection and Promotion of a Diversity of Cultural Expressions (UNESCO, 2005). Ara t-test sħiħ: https://en.unesco.org/creativity/convention.

2 A New Narrative for Europe - The EESC resolution on the Conference on the Future of Europe (Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, 2021). Ara t-test sħiħ: https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/new-narrative-europe-eesc-resolution-conference-future-europe

Festa Baned. Il-Mellieħa, 2021. Ritratt ta' George Abdilla

2.1. Il-funzjonijiet legali u l-eżiti strateġiċi

Din l-istrateġija tirrifletti l-funzjonijiet tal-Kunsilli Reġjonali kif deskritt fl-Att dwar il-Gvern Lokali (ATT Nru XIV tal-2019).

Il-funzjoni legali	L-eżitu ġenerali fil-qasam tal-kultura identifikat fl-istrateġija
L-aspett soċjali, li jinkludi riċerka u evalwazzjoni tal-impatt soċjali. Dan ir-rapport għandu jinkiteb fl-ewwel sena ta' kull leġiżlatura.	Din l-istrateġija hija bbażata fuq l-evidenza miġbura mir-riċerka estensiva kwalitattiva u kwantitattiva li saret bħala parti mill-proċess. Il-monitoraġġ u l-evalwazzjoni huma integrati bħala eżitu tal-istrateġija.
L-għoti ta' għajnuna lill-Kunsilli Lokali fi ħdan ir-reġjun, liema għajnuna tinkludi l-provvista ta' servizzi professjonali li għandhom x'jaqsmu mas-is-setturi ambjentali, soċjali, kulturali, turistiċi u l-informatika.	Għajnuna mir-reġjun fil-qasam tal-kultura hija mniżżla fir-riżultati tanġibbli tal-istrateġija, li tipprijoritizza l-irwol tar-reġjun bħala faċilitatur tal-iżvilupp kulturali.
L-għoti ta' għajnuna lill-Kunsilli Lokali fi ħdan ir-reġjun biex tgħinhom jibbenefikaw minn fondi tal-Unjoni Ewropea u jmexxu b'suċċess programmi li huma ffinanzjati mill-Unjoni Ewropea.	L-għanijiet imressqa f'dan id-dokument jistgħu jservu bħala bażi strateġika għall-identifikazzjoni tal-proġetti kulturali li jistgħu jiġu kofinanzjati mill-programmi tal-Unjoni Ewropea.
Il-koordinazzjoni ma' Kunsilli Lokali f'attivitajiet u inizjattivi sportivi u fiżiċi, inkluż dawk li għandhom x'jaqsmu mal-benesseri.	Il-kultura bħala inċentiv għall-attività fiżika u l-benesseri taċ-ċittadini ġiet integrata fl-istrateġija bħala riżultat tanġibbli.
Il-koordinazzjoni ma' ministeri, dipartimenti u entitajiet governattivi li jiffaċilitaw ix-xogħol tal-Kunsilli Lokali.	L-istrateġija ssejjaħ għal kollaborazzjoni mill-qrib bejn il-ministeru responsabbli mill-kultura, il-Kunsill Malti għall-Arti u l-Organizzazzjonijiet Kulturali Pubbliċi sabiex tiżgura suċċess.
Li jagħtu opinjoni rigward il-Pjan Lokali li se tkun mehmuża mar-rapport imressaq lill-Kamra.	Is-sostennibbiltà urbana u rurali permezz tal-kultura u l-protezzjoni tal-patrimonju kulturali huma identifikati bħala komponenti strateġiċi ewlenin li jimpattaw il-Pjanijiet Lokali.
Il-preparazzjoni ta' Pjan ta' Ħidma annwali li jidentifika ir-riżorsi finanzjarji u umani li r-reġjun għandu bżonn.	It-twettiq tal-istrateġija hija mehmuża mal-Pjanijiet ta' Azzjoni annwali mwettqa mir-reġjun u l-Kunsilli Lokali fi ħdan ir-reġjun.

Reġjun Tramuntana Festival Internazzjonali tal-Korijiet. 2019. Ritratt ta' George Abdilla

2.1.1. L-irwol tal-Kunsilli Reġjonali u Lokali

L-istrateġija tikkunsidra l-obbligu legali tal-Kunsilli Reġjonali li jipprovdu lill-Kunsilli Lokali b'għajnuna biex jindirizzaw il-funzjonijiet kulturali tagħhom kif deskritt fl-Att dwar il-Gvern Lokali, jiġifieri li:

- → Jipprovdu għat-twaqqif, iż-żamma u l-manutenzjoni taċ-ċentri kulturali.
- → Jamministraw libreriji lokali bħala parti minn skema nazzjonali u jassiguraw li huma aċċessibbli kemm jista' jkun għal kulħadd.
- → Jissalvagwardjaw l-identità lokali u jieħdu l-miżuri neċessarji biex jissalvagwardjaw il-patrimonju storiku u kulturali, it-tradizzjonijiet u l-folklor.
- → Jestendu l-għajnuna lill-artisti fil-lokalità tagħhom biex jgħinuhom jiżviluppaw it-talenti tagħhom.
- → Jorganizzaw attivitajiet kulturali li jippromwovu l-lokalità b'kwalunkwe mod possibbli.
- → Jippromwovu l-kunċett ta' tagħlim matul il-ħajja mar-residenti kollha, partikolarment mal-adulti u l-anzjani, billi jipprovdu opportunitajiet ta' tagħlim matul il-ħajja fil-lokalità.

Waqt li l-benesseri, is-sostennibbiltà u d-deċentralizzazzjoni ġew aktar viżibbli *fil-Politika Kulturali Nazzjonali* (PKN) 2021 (Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u Gvern Lokali, 2021), l-irwol ta' tmexxija tal-Kunsilli Reġjonali u Lokali f'dan il-proċess se jsir saħansitra aktar importanti.

Il-PKN 2021 tiddikjara li l-mandat kulturali tal-Kunsilli Reġjonali u Lokali se jitwessa' biex jinkludi tmexxija mtejba tar-riżorsi għall-infrastruttura kulturali lokali u l-wirt kulturali u inizjattivi għal innovazzjoni kulturali u impenn fi ħdan il-komunità (Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u Gvern Lokali, 2021). Il-PKN tirrikonoxxi l-bżonn li timplimenta Strateġiji Kulturali Reġjonali permezz ta' introduzzjoni ta' proċeduri amministrattivi koerenti għall-ġestjoni u l-koġestjoni ta' avvenimenti kulturali u programmi edukattivi. Dawn jinkludu programmi ta' tagħlim matul il-ħajja li jirriflettu l-bżonnijiet tal-komunità, li jikkunsidraw il-bidliet fid-demografija u l-popolazzjoni f'reġjuni differenti f'dawn l-aħħar ftit snin. F'reġjuni b'konċentrazzjoni għolja ta' residenti mhux Maltin, il-Kunsilli Reġjonali għandhom speċifikament joħolqu programmi li huma mfassla eżattament għal din il-bidla bil-għan li jintegraw lir-residenti kollha fi ħdan ir-reġjuni.

Minkejja l-karatteristiċi distinti tar-reġjuni, il-PKN 2021 tappoġġja wkoll miżuri għal kollaborazzjoni u networking bejn ir-reġjuni fit-tfassil tal-programmi kulturali tagħhom, il-ġestjoni tagħhom tal-wirt kulturali, il-kontribuzzjoni tagħhom fir-restawr tal-faċċati u l-isforzi tagħhom għal ġestjoni sostenibbli tal-ambjent kulturali.

Din l-istrateġija tibni fuq il-prijoritajiet nazzjonali li jinkludu titjib tal-aċċess kulturali u l-parteċipazzjoni taċ-ċittadini, tappoġġja d-diversità kulturali u l-integrazzjoni u tibni sħubijiet ġodda bejn istituzzjonijiet kulturali pubbliċi, reġjuni u NGOs kulturali bill tindirizza miżuri strateġiċi li jittrattaw l-isfidi speċifiċi, li jidentifikaw ukoll il-punti b'saħħithom u l-elementi uniċi tal-lokalitajiet fi ħdan ir-reġjun li jistgħu jitpoġġew fil-vetrina. Il-PKN tirrifletti wkoll fuq kif il-kultura u l-arti jistgħu jwieżnu, jappoġġjaw u jsostnu attività speċifika fit-turiżmu lokali, l-edukazzjoni, l-ekonomija u s-saħħa.

Ir-reġjuni jistgħu, permezz ta' approċċ koordinat u ambizzjuż għal sħubija u investiment, jiġu mogħnija permezz ta' bini fuq l-assi kulturali tagħhom, isaħħu s-sħubijiet, jiżviluppaw kapaċità fl-għarfien u l-ħiliet, jippjanaw proġetti għat-tul taż-żmien, u jinkoraġġixxu tipi ġodda ta' kultura li jiffjorixxu biex it-tradizzjoni u l-innovazzjoni jkunu jistgħu jimxu id f'id.

Il-Kunsilli Reġjonali, permezz tal-ispirazzjoni mill-għarfien u l-esperjenzi ta' nies li jaħdmu bla heda għal-lokalitajiet u l-evidenza b'saħħitha li ħarġet mir-riċerka, huma fdati li jippermettu l-iżvilupp kulturali fir-reġjun permezz tal-qafas strateġiku u riżorsi oħra li jistgħu jiġu megħjuna fuq livell kemm nazzjonali kif ukoll Ewropew. Din l-istrateġija hija mfassla fuq tliet temi trasversali li huma komuni għar-reġjuni kollha u tintroduċi wkoll prijoritajiet għal kull reġjun.

3. It-Temi Trasversali Ewlenin għall-Kultura madwar il-Gżejjer Maltin

Din l-istrateġija hija mfassla fuq tliet temi trasversali komuni għar-reġjuni kollha u tintroduċi prijoritajiet speċifiċi għal dan ir-reġjun.

Matul l-analiżi tal-assi kulturali, l-opportunitajiet u l-isfidi kulturali ta' kull reġjun mis-sitta li jagħmlu parti minn dan il-programm ġenerali ta' riċerka, ħarġu fid-deher sett ta' tliet temi komuni bejniethom, jew aħjar 'trasversali'. It-temi jirriflettu realtà komuni ta' żvilupp għall-Gżejjer Maltin bħala nazzjon relattivament żgħir li għandu patrimonju mill-aktar għani x'joffri u bi sfidi sinifikanti ta' kapaċità, sħubija u investiment. It-temi huma introdotti fil-paġni li ġejjin.

Tema Numru 1: L-iżvilupp tat-talent

Ir-reġjuni tal-Gżejjer Maltin huma mimlija b'talent kulturali u kreattiv, bil-poplu jkun ir-riżorsa kulturali ewlenija tan-nazzjon. Pereżempju, jeżisti għarfien espert f'firxa ta' forom kulturali tradizzjonali, inkluż l-arti u l-prestazzjonijiet li jingħataw marbuta mal-karnival, il-każini tal-baned, u l-firxa enormi ta' festivals u avvenimenti. Hemm memorji kulturali, riti u ritwali distinti li jqanqlu l-immaġinazzjoni popolari u jimmobilizzaw varjetà wiesgħa ta' attivitajiet kulturali.

Barra minn hekk, kull reġjun għandu taħlita ta' qawwiet uniċi espressi fil-ħiliet, l-attivitajiet u l-aspirazzjonijiet tal-poplu. Madankollu, għadna m'aħniex insarrfu l-potenzjal sħiħ tal-firxa ta' talenti kreattivi. Hawn wisq nies li jsibuha diffiċli jibnu karriera sostenibbli fil-kultura. Jeżistu limiti serji ta' kapaċità għall-organizzazzjonijiet kulturali, b'ħafna minnhom ibatu biex ilaħħqu mal-ispejjeż u jikbru sostenibbilment. Komunitajiet emerġenti minn partijiet differenti tad-dinja għadhom ma sabux pjattaforma biex jesprimu l-kultura tagħhom u jikkontribwixxu għal fużjoni dejjem tikber ta' tradizzjonijiet kulturali madwar ir-reġjuni.

Din it-tema hija dwar il-bini ta' kapaċità, ħiliet u sħubijiet fi ħdan il-bażi ta' talent kulturali. L-intenzjoni tagħha hija li timmobilizza l-forza tax-xogħol kulturali fejn ħafna aktar nies huma attivi joħolqu l-kultura – kemm professjonalment kif ukoll bħala parti ċentrali f'ħajjithom. Din it-tema tfittex li tassigura li s-settur kulturali jkun miftuħ għal kulħadd u jsarraf bl-aqwa mod possibbli l-ideat, l-aspirazzjonijiet, l-enerġiji u l-ħiliet ta' popolazzjoni li qed issir dejjem aktar diversa. Din it-tema tipprijoritizza l-iżvilupp ta' programmi u l-infrastruttura li tipprovdi kundizzjonijiet li jippermettu lit-talent jiffjorixxi. Dan jinkludi l-introduzzjoni ta' edukazzjoni kulturali u tal-arti; l-iżvilupp ta' ħiliet speċjalisti kulturali, appoġġ għall-ġestjoni u l-intraprenditorija; u, l-koordinazzjoni ta' ċentri kulturali, networks, u attivitajiet ta' sħubija li jibnu viżibbiltà, vuċi u fiduċja madwar is-settur kulturali.

Tema Numru 2: L-involviment tal-udjenza

Il-kultura hija stil ta' ħajja għall-poplu tal-Gżejjer Maltin. Meta mqabbla ma' ħafna partijiet tal-Ewropa, il-livell ta' parteċipazzjoni f'avvenimenti kulturali, bħall-festi u ċ-ċelebrazzjonijiet tal-karnival, huwa għoli. Għal ħafna, il-parteċipazzjoni f'avvenimenti kulturali (u l-preparazzjoni tagħhom) hija parti mill-istil ta' ħajjithom. Madankollu, lil hinn minn firxa relattivament dejqa ta' attivitajiet kulturali, l-udjenzi għadhom emerġenti. Jeżisti nuqqas ta' parteċipazzjoni attiva f'attivitajiet kulturali u xi drabi n-nisa jħossuhom esklużi minn avvenimenti li huma mmexxija b'mod predominanti mill-irġiel. Komunitajiet ta' minoranzi etniċi u persuni b'diżabbiltà jesperjenzaw sens ġenerali ta' esklużjoni minn parteċipazzjoni attiva fil-forom kulturali kollha. Jista' jsir ħafna aktar biex jinbnew udjenzi attivi li huma interkulturali u interġenerazzjonali li jħossuhom jistgħu jikkontribwixxu għall-mod li l-kultura hija preżentata, promossa u programmata.

Din it-tema tiffoka fuq it-tisħiħ ta' udjenzi attivi u diversi għal varjetà ta' forom kulturali madwar kull reġjun. It-tema tipprijoritizza l-inklużjoni soċjali bħala prinċipju għal sistema kulturali dinamika u responsabbli. Tinkoraġġixxi organizzazzjonijiet kulturali u NGOs biex jaħdmu fi sħubija biex jifirxu l-offerta kulturali, biex jevitaw ħbit tal-istess dati fil-programmi kulturali u biex tinkoraġġixxi koordinazzjoni ta' programmi u l-komunikazzjoni tagħhom. Tappoġġja tlaqqigħ ta' attivitajiet, bħal sistemi komuni ta' promozzjoni u biljetti, approċċi koordinati għall-involviment ta' udjenza fost komunitajiet li mhumiex involuti b'mod adekwat u timmira għal interventi li jinkoraġġixxu turiżmu kulturali, li fih it-turist huwa membru attiv tal-udjenza aktar milli spettatur fil-periferija tal-attività.

Tema Numru 3: Innovazzjoni tal-wirt storiku

Ir-reġjuni tal-Gżejjer Maltin għandhom storja magħmula minn diversi saffi, b'kull wieħed minnhom magħġun mill-poplu li għex fil-gżejjer f'dak iż-żmien, u li joħloq sens distint ta' identità u post. Il-wirt storiku tal-Gżejjer Maltin jiġbor firxa sorprendenti ta' assi kulturali tanġibbli u intanġibbli: il-ġid ta' tempji antiki, ċittadelli, knejjes u katidrali, xelters tat-Tieni Gwerra Dinjija, toroq mill-isbaħ u pjazez ħajjin li huma animati b'festivals, mużika u avvenimenti li joħolqu l-memorji. Ħafna mill-enerġija, ir-riżorsi u l-prijoritajiet għall-kultura ffokaw fuq il-protezzjoni u r-restawr ta' assi ta' wirt storiku tanġibbli, li huwa vitali jekk il-pajjiż irid jibqa' jkun ġawhra fil-Mediterran. Għandu jiġi żgurat li l-iżvilupp bla rażan ma jikkompromettix is-saħħa tal-wirt storiku Malti, u li t-turiżmu kulturali jkun utilizzat biex ikollu rwol fil-preservazzjoni u s-sostenibbiltà ta' dak li joffri l-wirt storiku. Madankollu, xi drabi, l-attenzjoni partikolari fuq il-protezzjoni llimita l-potenzjal tal-innovazzjoni tal-wirt storiku – li permezz tiegħu assi tal-wirt storiku jingħataw ħajja ġdida u jitqiesu b'mod ġdid bħala spazji, pjattaformi jew forom oħra għal użu kontemporanju fejn narrattivi differenti jiġu espressi b'mod li jpoġġu l-futur bħala tluq mill-passat.

Din it-tema tiffoka fuq il-patrimonju bħala riżorsa għal żvilupp kulturali kontemporanju u innovazzjoni. Huwa hawnhekk fejn l-organizzazzjonijiet kulturali u l-udjenzi tagħhom jieħdu rwol attiv biex jinvolvu ruħhom mal-passat u jmexxu 'l quddiem possibbiltajiet għall-futur. Huwa hawnhekk fejn sħubijiet ġodda jiżviluppaw biex jikkonservaw lill-wirt storiku u jutilizzawh b'mod ġdid permezz ta' produzzjoni attiva ta' tipi ġodda ta' attivitajiet kulturali minn popolazzjoni li qed tinbidel. Huwa hawnhekk fejn it-turiżmu kulturali u l-industriji kreattivi jistgħu jgħinu jiġġeneraw dħul ġdid li jista' jerġa' jiġi investit fl-iżvilupp tal-wirt storiku.

Għal kull waħda mit-tliet temi trasversali, ir-reġjun għandu sett ta' prijoritajiet strateġiċi distinti. Dawn huma introdotti fil-paġni li ġejjin.

3.1. Il-prijoritajiet komuni għall-kultura madwar is-sitt reġjuni

Kull tema trasversali hija marbuta ma' ħames prijoritajiet ewlenin:

Tressiq tal-komunitajiet rurali u rħula żgħar

Tressiq tal-komunitajiet rurali u rħula żgħar biex jibnu rabtiet kulturali aktar b'saħħithom u l-kampanja titwassal fil-belt u l-belt titwassal fil-kampanja. Huwa vitali li l-komunitajiet huma konessi kemm internament kif ukoll esternament, b'opportunitajiet għall-membri tal-komunitajiet biex jipparteċipaw f'firxa ta' attivitajiet kulturali u jidħlu fi skambju u joħolqu flimkien kulturi ġodda li jtejbu l-benesseri u jiffaċilitaw sens aktar b'saħħtu tal-post.

Bini tal-kapaċità fl-infrastruttura kulturali u għal organizzazzjonijiet kulturali

Bini tal-kapaċità fl-infrastruttura kulturali u għal organizzazzjonijiet kulturali b'impenn li jappoġġjaw organizzazzjonijiet kulturali emerġenti bħala komponent vitali ta' tiġdid kulturali u kreattiv dejjem għaddej. Dan ifisser ukoll li l-iżvilupp tal-prattika ta' governanza tajba fl-għażla tal-avvenimenti, fl-utilizzazzjoni tar-riżorsi disponibbli, fil-metodi tal-involviment tal-komunità u fid-dokumentazzjoni u l-analiżi tal-eżiti.

Tisaħħaħ is-sħubija u d-diversifikazzjoni tal-investiment

Tisaħħaħ is-sħubija u d-diversifikazzjoni tal-investiment madwar Malta u Għawdex. Sħubijiet eżistenti jirrikjedu konsolidazzjoni, tisħiħ u innovazzjoni. L-imsieħba fi ħdan u bejn ir-reġjuni għandhom bżonn jirrinkwadraw l-approċċ tagħhom lejn l-investiment fil-kultura, waqt li jqegħduh wkoll fil-qalba tal-edukazzjoni, l-ippjanar, is-saħħa u l-benesseri. Dan se jirrikjedi sinerġija bejn il-partijiet ikkonċernati varji strateġiċi biex jiżviluppaw pjan kulturali komuni. Il-formazzjoni ta' Kumitat Kulturali Reġjonali, bil-parteċipazzjoni tal-Kunsilli Lokali, l-NGOs u l-prattikanti kreattivi, se jiffaċilitaw teħid tad-deċiżjonijiet aktar parteċipatorju. Mill-banda l-oħra, l-Uffiċjali Kulturali Reġjonali jappoġġjaw it-twettiq tal-istrateġija kulturali reġjonali.

Id-dimensjoni Ewropea u lil hinn

Il-Gżejjer Maltin huma ċentru b'rabtiet storiċi b'saħħithom ma' ħafna pajjiżi imma għandhom isiru sforzi biex jinnewtralizzaw it-tendenza li qed tikber lejn l-insularità. Ir-reġjun jista' jkun konness b'mod aħjar mal-bqija tad-dinja u jista' jibbenefika minn skambju kulturali u sħubija ma' msieħba internazzjonali.

Evalwazzjoni u evidenza

L-eżiti tal-istrateġija kulturali għandhom jitkejlu biex jgħinu lill-imsieħba biex jidentifikaw modi biex itejbu t-twassil tal-viżjoni u jassiguraw li din flimkien mat-temi tal-istrateġija tħalli impatt fit-tul taż-żmien. Dan jista' jgħin lil min iwettaq l-istrateġija biex jikseb fehim aħjar tal-assi ta' kull lokalità fi ħdan ir-reġjun, jikseb data reġjonali ta' valur fuq postijiet li ma jintużawx biżżejjed, u jifhem kif jista' jinvolvi b'mod aħjar lill-artisti residenti u lill-NGOs bbażati fiż-żona.

4. Il-Profil Kulturali tar-Reġjun Tramuntana

4.1. Il-Profil

4.1.1. Il-profil demografiku

Ir-Reġjun Tramuntana jgħaqqad flimkien disa' lokalitajiet fil-majjistral ta' Malta u għandu medda ta' madwar 82.07km² (31% tal-medda totali ta' Malta). L-aħħar statistika maħruġa mill-Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika (2020) turi li r-reġjun għandu popolazzjoni ta' 118,588 – li hija ekwivalenti għal 23% ta' Malta kollha – u hija mqassma ugwalment bejn irġiel u nisa. Ir-rata komposta ta' tkabbir annwali hija 2.6%, li hija t-tieni l-ogħla f'Malta u Għawdex wara dik tar-Reġjun Lvant. San Pawl il-Baħar għandu rata ta' tkabbir ta' 6.9% - l-ogħla fost il-lokalitajiet kollha f'Malta u Għawdex. L-istatistika tal-2020 turi li l-lokalitajiet ta' dan ir-reġjun kellhom din il-popolazzjoni: il-Mellieħa (11,693), l-Imġarr (3,985), il-Mosta (21,495), in-Naxxar (15,388), San Pawl il-Baħar (31,789), l-Imtarfa (2,612), Ħ'Attard (11,774), Ħal Balzan (4,741) u San Ġwann (15,111).

Skont iċ-ċensiment tal-popolazzjoni tal-2021, 20,285 resident fir-reġjun għandhom 65 sena jew aktar – dan l-ammont hu ekwivalenti għal 21% tal-popolazzjoni anzjana ta' Malta (Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika, 2022). Ir-reġjun għandu wkoll waħda mill-akbar konċentrazzjonijiet ta' residenti mhux Maltin. Madwar 80% tar-residenti mhux Maltin huma ħaddiema ta' madwar tletin sena li ġew fil-gżira mingħajr il-familja tagħhom. Dan għandu implikazzjonijiet sostanzjali għar-reġjun minħabba li joħloq konġestjonijiet fis-sistema edukattiva u s-settur tal-akkomodazzjoni.

4.1.2. Il-profil ekonomiku

Fl-2018, in-nefqa relatata mal-kultura fir-reġjun kienet ta' €142,365.81 (it-tielet l-ogħla fil-pajjiż). Flimkien mal-fatt li r-reġjun għandu spettru divers ta' assi kulturali, li jvarja minn attrazzjonijiet tal-baħar u tal-kampanja, għal ċentri ta' divertimenti u siti storiċi, huwa ċar li r-reġjun għandu opportunità kbira biex jiddiversifika l-attivitajiet għall-komunitajiet fil-qalba tiegħu u lil hinn.

Madankollu hemm tħassib li l-iżvilupp urban fi ħdan ir-reġjun qed ikun ta' theddida għall-assi kulturali. Ir-reġjun għandu wkoll wieħed mill-akbar persentaġġi ta' persuni li qed jesperjenzaw il-privazzjoni (20%).

4.1.3. Il-profil kulturali

Ir-riċerka tal-2019 ta' Esprimi fuq inizjattivi kulturali mill-Kunsilli Lokali fir-reġjun tindika li r-reġjun huwa t-tieni l-aktar li organizza avvenimenti kulturali mill-Kunsilli Lokali (29 avveniment fl-2018). L-avvenimenti ewlenin kienu l-Jum ta' Kommemorazzjoni tal-lokalità u żjarat kulturali. Is-sejbiet tal-istħarriġ juru li ħafna (90%) mir-rappreżentanti tal-Kunsilli Lokali fir-reġjun ma kinux sodisfatti bil-parteċipazzjoni taċ-ċittadini fl-avvenimenti li ttellgħu u 67% ma kkommettewx ruħhom fuq il-valur li r-residenti jagħtu lill-kultura fil-lokalità tagħhom. Minn dawn l-attivitajiet, aktar min-

nofs (67%) kienu ġestiti flimkien ma' NGOs lokali waqt li l-bqija (33%) kienu organizzati mill-Kunsilli Lokali waħedhom.

Ir-riżultati tal-istħarriġ urew ukoll li ġeneralment il-Kunsilli Lokali fir-reġjun iħossu livell għoli ta' sjieda tal-assi lokali. Dan jista' jkun minħabba li jmexxu waħedhom jew f'kollaborazzjoni ma' xi ħaddieħor ħafna mis-siti storiċi u l-ispazji pubbliċi fir-reġjun. Dan huwa wkoll evidenti fit-tweġibiet li r-rappreżentanti tal-Kunsill Lokali taw fl-istħarriġ, fejn urew li jħossuhom mogħtija s-setgħa biex jindirizzaw prijoritajiet kulturali tal-lokalità.

F'termini ta' attendenza għall-wirjiet tal-arti, libreriji, kunċerti u spettakli live, ir-Reġjun Tramuntana jirreġistra l-akbar persentaġġ mir-reġjuni kollha (36%) (Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika, 2017). L-aktar livelli baxxi ta' attendenza kienu għal spettakli ta' żfin (16%); persentaġġ li xorta huwa ogħla mill-medja nazzjonali. Il-parteċipazzjoni ġenerali f'attivitajiet tradizzjonali bħall-purċissjonijiet tal-Ġimgħa l-Kbira, il-Festi Nazzjonali Pubbliċi, u l-Karnival, li kienet anqas mill-medja, tista' tkun spjegata parzjalment mill-fatt li fir-reġjun hemm numru kbir ta' residenti mhux Maltin.

4.2. L-analiżi SWOT għar-Reġjun Tramuntana

Dawn huma xi sejbiet ewlenin mill-eżerċizzju ta' riċerka u konsultazzjoni li informa din l-istrateġija:

Il-Preġji	Id-Dgħufijiet
→ Assi ta' wirt kulturali – ir-reġjun huwa rikk ħafna f'dan l-aspett, b'ammont bla tarf ta' assi tanġibbli u intanġibbli. Dawn l-assi jistgħu jintużaw aħjar biex itejbu l-involviment kulturali fil-komunitajiet. → Bilanċ bejn żoni rurali u urbani – ir-reġjun magħruf għaż-żoni rurali tiegħu li għandhom uħud mill-aktar pajsaġġi tradizzjonali ta' Malta u jinkludu diversi tipi ta' flora u għelieqi agrikoli li jipprovdu xenarju sabiħ. → Kollaborazzjoni u sens ta' ħbiberija bejn il-komunitajiet fil-qalba – ħafna mil-lokalitajiet fir-reġjun għandhom sens qawwi ta' komunità li jmur lura ġenerazzjonijiet sħaħ. Waqt li dan jista' jagħmilha diffiċli għal ġenerazzjonijiet ġodda u komunitajiet li qed jidħlu fir-reġjun biex jintegraw, is-saħħa tal-komunità tista' titrawwem bħala waħda mill-assi għar-residenti kollha. → Diversità kulturali – id-diversità kulturali distinta fir-reġjun tiġġenera ħafna opportunitajiet ta' skambju kreattiv kif ukoll l-iżvilupp ta' programmi kulturali ġodda. Il-bilanċ bejn il-komunità tradizzjonali lokali u l-komunitajiet aktar ġodda diversi jista' jkun ta' preġju reali fi ħdan ir-reġjun.	→ Jidher li hemm "mentalità parrokkjali" u xi wħud jirreżistu li jħaddnu l-bidla – waqt li s-sens ta' komunità jista' jkun preġju, jista' wkoll jikkawża tensjoni u skuntentizza, speċjalment fejn jidħlu tressiq ta' proposti li jħarsu 'l quddiem. → Nuqqas ta' kapaċità kulturali u organizzattiva – pereżempju, jidher li hemm għarfien espert limitat fit-tmexxija ta' avvenimenti u l-fehim kulturali u kreattiv. Minkejja li hemm impetu b'saħħtu biex jinħolqu avvenimenti għall-komunità, il-Kunsilli Lokali għandhom fehim u għarfien limitat tat-tmexxija tal-avvenimenti u ta' kif jiġu involuti l-udjenzi. → Sistema li hija ċentralizzata ġmielha u mmexxija mill-Gvern Ċentrali – konverżazzjonijiet mal-partijiet ikkonċernati lokali żvelaw tħassib komuni fuq kif topera s-sistema ta' governanza nazzjonali preżenti. Il-livell għoli ta' ċentralizzazzjoni huwa meqjus ta' tfixkil għall-operat ta' kuljum u għall-iżvilupp organizzattiv prospettiv tal-lokalitajiet u r-reġjuni. → Nuqqas ta' għarfien fuq l-assi lokali u l-interessi tal-komunità – meta jitqies l-iskambju kulturali limitat bejn il-komunitajiet, u n-nuqqas storiku ta' tfassil u promozzjoni tal-assi, l-assi kulturali għadhom ma jitqisux bħala riżorsa ewlenija għall-iżvilupp tal-komunità u tar-reġjun. → Prijoritajiet diverġenti (bejn ir-reġjun u l-lokalitajiet; bejn lokalitajiet differenti) – il-prijoritajiet tar-reġjun u tal-lokalitajiet mhumiex dejjem allinjati, minħabba l-ispeċifiċitajiet tal-lokalitajiet. Ir-relazzjonijiet bejn ir-Reġjun u l-Kunsilli Lokali differenti u bejn il-lokalitajiet infushom, kultant ikunu f'tensjoni, b'kull lokalità tillobbija għall-għanijiet tagħha. → Komunitajiet maqtugħa u nuqqas ta' konnessjoni mal-programm kulturali – normalment, residenti mhux Maltin ma jinvolvux ruħhom b'mod attiv fl-attivitajiet kulturali organizzati mill-Kunsilli Lokali. Skont ir-riċerka, huwa evidenti li l-avvenimenti organizzati mill-Kunsilli Lokali huma influwenzati ħafna mill-politika ta' identità, li għalhekk jirriflettu n-narrattiva kulturali dominanti tal-"identità Maltija" – u dan iwassal għal nuqqas ta' rappreżentanza f'termini ta' diversità u identitajiet multipli. Dan dejjem iżid aktar il-qasma bejn il-komunitajiet intrinsikament lokali u oħrajn li jħossuhom maqtugħa.

L-Opportunitajiet	It-Theddidiet
→ Attivitajiet immirati għal viżitaturi internazzjonali – il-preġji tar-reġjun jistgħu jservu ta' pjattaforma ideali għal attivitajiet speċifiċi u jiffaċilitaw dimensjoni akbar internazzjonali. Dan jista' jiġġenera dħul permezz ta' turiżmu kulturali u jżid opportunitajiet għal skambju internazzjonali. → It-turiżmu lokali – is-siti varji ta' patrimonju, il-medda sostanzjali ta' kampanja, l-ekonomija agrarja u l-attrazzjonijiet tal-baħar jistgħu kollha kemm huma jipprovdu opportunitajiet ta' qsim komuni bejn ir-residenti u l-viżitaturi. Diversità kulturali rikka bħal din tista' twassal għal strateġija aktar speċifika, li twassal għal avvenimenti marbuta ma' siti u demografiji ta' udjenzi speċifiċi. → L-użu ta' teatri, libreriji u swali tal-kunsill disponibbli – l-infrastruttura u l-ispazji pubbliċi li huma disponibbli għal-lokalitajiet jistgħu jintużaw aħjar mill-komunità u mill-kreattivi biex jiżviluppaw inizjattivi adattati għar-reġjun. Spazji pubbliċi mmexxija mill-Kunsilli Lokali jistgħu jservu bħala postijiet ideali biex jiġu organizzati sessjonijiet ta' qsim ta' għarfien u tlaqqigħ. → Hemm persentaġġ għoli ta' residenti interessati li jkunu involuti fl-avvenimenti kulturali li jiġu organizzati – l-Istħarriġ dwar il-Parteċipazzjoni Kulturali (Kunsill Malti għall-Arti, 2017) żvela li hemm evidenza ta' interess qawwi fil-komunità biex din tinvolvi ruħha f'attivitajiet kulturali diversi. Pjan kulturali aktar inklussiv, imfassal permezz tal-involviment dirett tal-partijiet ikkonċernati lokali, jista' jħeġġeġ involviment u parteċipazzjoni akbar.	→ Żvilupp qawwi – iż-żieda rapida riċenti fil-popolazzjoni poġġiet pressjoni fuq ir-riżorsi diġà limitati tal-lokalitajiet, bir-riskju li riżorsi oħra madwar ir-reġjun jiġu abbandunati. → Żieda fl-ammont ta' persuni f'riskju ta' povertà u privazzjoni soċjali – dan jagħmel l-iżvilupp ta' attivitajiet kulturali inklussivi u parteċipatorji u l-imbuttar 'il quddiem tal-kultura bħala riżorsa ta' żvilupp soċjali u ekonomiku aktar importanti.

Pjazza Toni Bajada nhar it-8 ta' Settembru. In-Naxxar, 2022. Ritratt ta' Clifford Galea

5. L-Azzjonijiet ta' Prijorità għal Żvilupp immexxi mill-Kultura fir-Reġjun Tramuntana

L-azzjonijiet identifikati mill-oqsma prijoritarji jindirizzaw dawn l-għanijiet:

Ir-Reġjun jieħu rwol li jiffaċilita żvilupp kulturali.

Żieda ta' kollaborazzjonijiet ma' NGOs kulturali lokali, il-prattikanti fil-qasam kreattiv u partijiet ikkonċernati oħra, fl-avvenimenti organizzati mill-Kunsilli Lokali.

Titjib ta' konnessjonijiet ma' komunitajiet diversi li jimbuttawhom biex jinvolvu ruħhom fil-ħajja kulturali tar-reġjun.

Żvilupp tal-potenzjal tat-turiżmu kulturali lejn sostenibbiltà ambjentali aħjar fiż-żoni rurali u urbani.

Promozzjoni tal-wirt mibni u naturali tar-reġjun permezz ta' sostenn ta' appoġġ għall-protezzjoni tiegħu u l-koordinazzjoni ta' użu diversifikat għal għanijiet kulturali.

Tema Trasversali	Tema ta' prijorità	Azzjonijiet indikattivi	Terminu qasir (sena) Terminu medju (2 sa 4 snin) Terminu twil (5 snin +)
1. Żvilupp tat-talent	Il-bini ta' kapaċità tal-organizzazzjonijiet u tal-individwi u l-ħolqien ta' konnessjonijiet għall-komunitajiet rurali u l-irħula żgħar	Ġbir ta' data ta' valur – bħala approċċ koordinat u konsistenti għat-tfassil tas-settur. L-isfida tat-tkejjil tad-diversità kulturali u l-livelli baxxi ta' inklużjoni kulturali tar-residenti ġodda fir-reġjun tirrikjedi medjaturi kulturali u professjonisti fil-komunità tal-arti. Dawn jistgħu jilħqu membri tal-komunitajiet diversi u konsegwentement jippermettu lir-reġjun jindirizza t-tħassib u l-aspirazzjonijiet tar-residenti kollha.	Terminu twil
1. Żvilupp tat-talent 2. Involviment tal-udjenza 3. Innovazzjoni tal-patrimonju	Ħolqien ta' konnessjonijiet għall-komunitajiet rurali u l-bini ta' kapaċità	Twaqqif ta' Kumitat Kulturali Reġjonali u ħtir ta' Uffiċjal Kulturali Reġjonali li jappoġġjaw lir-Reġjun u lill-Kunsilli Lokali matul it-twettiq ta' din l-istrateġija u, hekk, jiffaċilitaw il-proġetti u l-pjanijiet rispettivi tagħhom.	Terminu medju
1. Żvilupp tat-talent 2. Involviment tal-udjenza 3. Innovazzjoni tal-patrimonju	Bini ta' kapaċità, ħolqien ta' konnessjonijiet għal komunitajiet rurali u rħula żgħar, stimolu għal shubija u diversifikazzjoni fl-investiment u d-dimensjoni Ewropea u lil hinn	Ħolqien ta' bażi ta' data fuq l-assi kulturali tar-reġjun, l-NGOs, l-artisti prattikanti, il-komunitajiet, id-demografiji u informazzjoni relevanti oħra. Prijoritizzar tal-parteċipazzjoni tar-rappreżentanti minn gruppi ta' minoranza. Faċilitar tad-distribuzzjoni jew il-ġestjoni tal-fondi mal-Kunsilli Lokali, ħolqien ta' sistema ta' matriċi tas-selezzjoni bbażata fuq il-valur artistiku li jinvolvi lill-NGOs u/jew prattikanti kreattivi u partijiet ikkonċernati oħra, il-budgets u l-livell ta' inolviment u r-rappreżentazzjoni tal-komunità. Faċilitar ta' żvilupp ta' pjan kulturali annwali li jinkludi, imma li mhux limitat għal: l-aqwa użu ta' riżorsi disponibbli (siti, fondi, u persunal), avvenimenti li jittellgħu f'postijiet differenti simultanjament maħsuba għal gruppi komunitarji varji; u avvenimenti ewlenin maħsuba sabiex iżidu l-apprezzament tal-kultura u l-arti. Twaqqif ta' metodi ta' dokumentazzjoni u analiżi għal inizjattivi li jitwettqu.	Terminu medju
1. Żvilupp tat-talent 2. Involviment tal-udjenza 3. Innovazzjoni tal-patrimonju	Bini ta' kapaċità, ħolqien ta' konnessjonijiet għal komunitajiet rurali u rħula żgħar, stimolu għal shubija u diversifikazzjoni fl-investiment u d-dimensjoni Ewropea u lil hinn	Twettiq tal-pjan kulturali f'sinerġija mal-viżjoni tar-reġjun u l-għanijiet tal-lokalitajiet.	Terminu twil
1. Żvilupp tat-talent 2. Involviment tal-udjenza	Evalwazzjoni u evidenza	Analiżi tal-impatt ta' inizjattivi mwettqa u ppjanar għal pjan strateġiku kulturali ġdid.	Terminu twil

6. Konklużjoni

Din l-Istrateġija Kulturali għar-Reġjun Tramuntana tenfasizza l-irwol li għandha l-kultura fl-iżvilupp ta' din il-parti distinta ta' Malta, u tipprovdi r-razzjonal għal approċċ reġjonali aktar b'saħħtu fejn jidħlu l-governanza, l-investiment u t-twettiq marbuta mal-kultura.

Hija għandha l-għan li toħloq aktar opportunitajiet għall-kollaborazzjoni bejn il-partijiet ikkonċernati, waqt li tieħu kemm tista' mir-riżorsi aċċessibbli. L-Istrateġija tfittex li tibni kapaċità fl-organizzazzjonijiet u l-komunitajiet kulturali, biex tiftaħ il-parteċipazzjoni u l-ipprogrammar kulturali sabiex id-diversità kulturali tar-Reġjun dejjem tikber, u tiġi mħaddna aktar bis-sħiħ.

It-twaqqif tal-Kumitat Kulturali Reġjonali biex jassigura governanza parteċipatorja, huwa maħsub biex joħloq aktar linji diretti ta' komunikazzjoni bejn il-lokalitajiet, kif ukoll li jiffaċilita rappreżentazzjoni aħjar tal-komunitajiet fil-proċessi tat-teħid tad-deċiżjonijiet. F'dan il-kuntest, jeħtieġ ikun hemm kollaborazzjoni interreġjonali akbar, partikolarment meta jitqiesu l-bidliet li saru fil-fruntieri tar-reġjun – li qabel kienu jinkludu "It-Tliet Irħula" (Ħ'Attard, Ħal Lija u Ħal Balzan), imma li issa jeskludu lil Ħal Lija. Bl-istess mod, għandu jkun hemm sħubijiet strateġiċi bejn irħula u villaġġi oħra li r-reġjun diġà jikkollabora magħhom bħan-Naxxar u Ħal Għargħur.

Permezz tat-trawwim ta' prattiki ta' governanza tajba, il-Kumitat Kulturali Reġjonali se jtejjeb il-possibbiltà li jagħmel differenza u jżid l-apprezzament tal-kultura u l-arti madwar ir-reġjun. Jekk ikun ta' suċċess, l-iżvilupp ta' prattiċi bħal dawn, jistgħu mbagħad jiġu ffaċilitati madwar u fi ħdan il-lokalitajiet u, hekk, tinħoloq sistema interkonnessa ta' proċessi ta' riċerka u żvilupp maħsuba sabiex ittejjeb id-deċiżjonijiet li jittieħdu fuq kull tip ta' kwistjoni, anke lil hinn mill-kultura.

L-irwol tal-Uffiċjal Kulturali Reġjonali, f'konsultazzjoni mal-Koordinatur Kulturali Reġjonali, huwa essenzjali biex jissorvelja dawn l-azzjonijiet proposti u jassigura wkoll li l-konsulenza u l-għarfien espert huma disponibbli għar-reġjun biex jiffaċilitaw il-ġbir tad-data, il-ġestjoni u l-ippjanar tal-avvenimenti u l-kisba ġenerali tal-miri maħluqa mill-istrateġija.

7. Appendiċi

Rikonoxximenti

Din l-istrateġija kienet imfassla bil-kontribuzzjonijiet ta':

Daniel Azzopardi	Awtur Ewlieni tal-Istrateġija Reġjonali Tramuntana u Riċerkatur
Morgan Parnis	Kap tal-Proġett, Mdina International Ltd
Toni Attard	Kap tat-Tim tal-Istrateġija u Msieħeb tal-Proġett, Culture Venture
Tom Fleming	Konsulent Kulturali Internazzjonali
Valerie Visanich	Kap tar-Riċerka
Caldon Mercieca	Riċerkatur
Sandro Debono	Riċerkatur
Karsten Xuereb	Riċerkatur

Kunsill Malti għall-Arti

Albert Marshall	Ċermen Eżekuttiv
Mary Ann Cauchi	Direttur Fondi u Strateġija
Eric Fenech Sevasta	Direttur Affarijiet Korporattivi
Etienne Bonello	Eks Direttur Affarijiet Korporattivi
Adrian Debattista	Kap tal-Istrateġija
Christopher Spiteri	Eżekuttiv għall-Proġetti tal-UE
Simone Inguanez	Eżekuttiv għad-Diversità u l-Komunitajiet
Elyse Tonna	Koordinatur Kulturali Reġjonali

Grupp ta' Ħidma Strateġija Kulturali Reġjonali

Anthony Mifsud	Eks President tar-Reġjun
George Abdilla	Segretarju Eżekuttiv

Kunsill Reġjonali u Kunsilli Lokali fi ħdan ir-Reġjun Tramuntana

Clifford Galea	President
Anne Marie Muscat Fenech Adami	Viċi-President
George Abdilla	Segretarju Eżekuttiv

Ir-rappreżentanti kollha mill-Kunsilli Lokali fir-Reġjun Tramuntana jinkludu: Sindki, Segretarji Eżekuttivi u Kunsilliera responsabbli mill-kultura mill-Mellieħa, l-Imġarr, il-Mosta, in-Naxxar, San Pawl il-Baħar, Ħ'Attard, Ħal Balzan, San Ġwann, u l-Imtarfa.

Esprimi

Stephanie Buhagiar	Eżekuttiv tar-Riċerka fis-Suq

Diviżjoni tal-Gvern Lokali

Natalino Attard	Direttur Ġenerali
Christopher Galea	Direttur, Monitoraġġ u Appoġġ
Marisa Pisani	Direttur, Strateġija u Implimentazzjoni tal-Politika
Simon Agius	Assistent Direttur, Strateġija u Implimentazzjoni tal-Politika
Robert Tabone	Kap tal-UE u Affarijiet Internazzjonali
Dorianne Diacono	Maniġer Superjuri, Strateġija u Implimentazzjoni tal-Politika

Assoċjazzjoni Kunsilli Lokali

Mario Fava	President
Lianne Cassar	Segretarju Eżekuttiv

Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika

Etienne Caruana	Direttur Ġenerali
Josianne Galea	Kap tal-Unità Kundizzjonijiet tal-Għajxien u Statistiċi Kulturali

Konsulenti

L-individwi involuti fil-fażi ta' konsultazzjoni fit-tiswir ta' din l-istrateġija jinkludu (imma mhux limitati għal):

Angela Cassar, Anton Mifsud, Dario Vella, Daryl Connor, David Vassallo, Dean Hili, Doriette Farrugia, Francine Farrugia, Glen Calleja, Ian Spiteri, John Paul Muscat, Kevin Borg, Kirsty Azzopardi, Madlene Muscat, Marica Mifsud, Marica Sammut Dimech, Mario Salerno, Marvic Camilleri, Matthew Chetcuti, Noel Buttigieg, Paul Fenech, Raymond Schembri, Renzo Borg Grech, Roanna Vella, Robert Micallef, Romildo Baldacchino Zarb, Ruben Zahra, Rudolph Grima

Is-Sindki tal-lokalitajiet fir-Reġjun Tramuntana:

Alfred Grima, Anne Marie Muscat Fenech Adami, Christopher Grech, Kyle Mifsud, Dario Vella, Dr Angelo Micallef, Paul Vella, Stefan Cordina, Trevor Fenech

Kif ukoll:

Organizzazzjonijiet Pubbliċi Kulturali, Organizzazzjonijiet Volontarji Artistiċi u Kulturali u partijiet ikkonċernati oħra.

Referenzi

Esprimi. (2019). Local Councils 2018 Events Survey. Rapport intern. Mhux ippubblikat.

Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew (KESE). (2013). Diskors mil-President Antonio Barroso "A New Narrative for Europe". Disponibbli: https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/new-narrative-europe-eesc-resolution-conference-future-europe [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

Kunsill Malti għall-Arti. (2017). Cultural Participation Survey 2016. Disponibbli: https://www.artscouncilmalta.org/files/uploads/misc/Cultural%20Participation%20%20Survey%202016%20online.pdf [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

Ministeru għall-Wirt Nazzjonali, l-Arti u l-Gvern Lokali. (2022). National Cultural Policy 2021. Valletta, Malta: Gvern ta' Malta. Disponibbli: https://culture.gov.mt/en/culture-directorate [Aċċessat fl-1 ta' Ġunju 2022].

Sovrintendenza tal-Patrimonju Kulturali. (2022). National Inventory. Disponibbli: https://culture.gov.mt/en/culturalheritage/Pages/National%20Inventory.aspx. [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika. (2020). Statistics on Libraries 2019. NewsRelease 115/2020 Disponibbli: https://nso.gov.mt/en/News_Releases/Documents/2020/07/News2020_115.pdf [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika. (2020). StatDB. Disponibbli: https://statdb.nso.gov.mt. [Aċċessat fl-1 ta' Lulju 2022].

Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika. (2022). Living Conditions and Culture Statistics. Disponibbli: https://nso.gov.mt/en/nso/Sources_and_Methods/Unit_C1/Living_Conditions_and_Culture_Statistics/Pages/Living-Conditions-and-Culture-Statistics-Profile.aspx. [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].

UNESCO. (2005). The Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, Diversity of Cultural Expressions. Disponibbli: https://en.unesco.org/creativity/convention. [Aċċessat fl-1 ta' April 2022].